

ФІНАНСОВИЙ МЕХАНІЗМ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Анотація. У статті досліджено особливості фінансового механізму соціального страхування України та запропоновано заходи його поліпшення.

Ключові слова: фінансовий механізм; соціальне страхування; фінансові методи; фінансові важелі; фінансові інструменти.

FINANCIAL MECHANISM OF DEVELOPMENT OF SOCIAL INSURANCE

Abstract: In article examines the features of the financial mechanism of social insurance in Ukraine and measures to improve it are proposed.

Keywords: financial mechanism; social insurance; financial methods; financial importance; financial instruments.

Фінансовий механізм соціального страхування регулює рух фінансових ресурсів, які акумулюються на рахунках фондів соціального страхування, здійснюючи рух від страхувальників до страховиків (у вигляді страхових внесків) і від страховиків до страхувальників (у вигляді страхових виплат). Фінансовий механізм соціального страхування – це сукупність елементів, що регулюють формування, розподіл, використання та резервування фінансових ресурсів державними страховими фондами та іншими інституціями, що здійснюють надання послуг із соціального страхування з метою попередження соціальних ризиків та соціального забезпечення населення у разі настання страхових випадків. Кожний окремих елемент фінансового механізму соціального страхування має бути складовою єдиного цілого. При цьому кожний із них повинен функціонувати відносно самостійно (рис. 1).

Рис. 1. Взаємодія елементів фінансового механізму соціального страхування

Джерело: розробка автора [1, с. 245].

До складу фінансового механізму соціального страхування входять такі основні елементи, як фінансові методи, фінансові важелі, фінансові інструменти, нормативно-правове, інформаційне та організаційне забезпечення [1]. У визначенні ефективності роботи фінансового механізму соціального страхування допоможуть орієнтири та критерії соціальної ефективності, а також показники ефективності соціального страхування.

Серед орієнтирів соціальної ефективності виділяють: зменшення навантаження на фонд оплати праці, прозорість грошових потоків, пов'язаних із страховими виплатами, спрощення порядку нарахувань, адресність соціальних виплат, цільове призначення грошових коштів.

Критеріями соціальної ефективності є: мінімальна заробітна плата, прожитковий мінімум, середньомісячна заробітна плата, мінімальна пенсія.

Показники ефективності соціального страхування наступні: рівень соціальних виплат на душу населення, показник професійної захворюваності, показник травматизму, співвідношення фактичних виплат і нормативних, співвідношення соціальних виплат і соціальних доходів населення, темпи зростання соціальних виплат.

Саме завдяки взаємодії орієнтирів та критеріїв ефективності можна усунути приховування реальних розмірів фонду оплати праці, зменшити тінізацію доходів громадян, збільшити обсяг надходжень до фондів соціального страхування та гарантувати гідний рівень соціального страхування, яке не може розглядатися у відриві від рівня доходів, середньої та мінімальної заробітної плати працівників [2, с. 193-194].

В Україні показники, що є критеріями ефективності фінансового механізму соціального страхування мають стійку тенденцію до зростання, однак, враховуючи динаміку споживчих цін, їх реальне зростання значно менше від їх номінального збільшення. Прожитковий мінімум сьогодні є величиною заниженою та не здатен задовільнити навіть мінімальних потреб людини. Таким чином, мінімальна заробітна плата та мінімальна пенсія, що встановлені сьогодні, не можуть бути соціальними гарантіями держави з соціально орієнтованою економікою (табл. 1).

Таблиця 1

Критерії соціальної ефективності фінансового механізму соціального страхування в Україні

Показник	Рік				
	2000	2017	2018	2019	2020
Мінімальна заробітна плата	90	3200	3723	4173	5000
Прожитковий мінімум	270	1700	1853	2027	2189
Середньомісячна заробітна плата	296	8777	10573	12264	14179
Мінімальна пенсія	н.д.	1373	1497	1638	1769
Середня пенсія	69	1 828	2479	2646	3083

Джерело: побудовано автором [3; 4].

Основними завданнями формування ефективного фінансового механізму соціального страхування в Україні є: мобілізація та нагромадження фінансових ресурсів; контроль за раціональним та ефективним використанням фінансових ресурсів на всіх етапах; оптимальний розподіл та перерозподіл фінансових ресурсів у системі соціального страхування; модернізація фінансового механізму з урахуванням змін сучасності та норм економічного життя [5, с. 671].

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Кириченко А. В. Теоретичні основи фінансового механізму соціального страхування. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. 2014. Вип. 200. Ч. 3. С. 242-248.
2. Зінченко О. І. Концепція оптимізації механізму соціального страхування в Україні. Наукові записки Національного університету "Острозька академія". 2012. Вип. 20. С. 192-195.
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL : <https://mof.gov.ua/uk>
5. Вікнянська А.О. Схема фінансового механізму соціального страхування. Глобальні та національні проблеми економіки. 2016. Вип. 11. С. 668-672. URL : <http://global-national.in.ua/issue-11-2016/19-vipusk-11-cherven-2016-t/2186-viknyanska-a-o-skhemu-finansovogo-mekhanizmu-sotsialnogo-strakhuvannya>

Кириченко Анастасія Володимирівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри організації підприємництва та біржової діяльності, Національний університет біоресурсів і природокористування України, Київ, e-mail: akyru@i.ua

Kyrychenko Anastasiia – PhD in Economics, Associate Professor, Department of the entrepreneurship and exchange activity, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Kiev, e-mail: akyru@i.ua